

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 28

Maribor, sredo, dne 7. aprila 1937

Leto XII

O našem zadrugištvu

Pred obravnavanjem zakona o zadrugištvu v parlamentu

Po vesteh iz Beograda bo v najkrajšem času predložen Narodni skupščini v odobritev zadrugiški zakon z veljavo za celo državo. Priprave za ta zakon so trajale polnih 16 let, ker so pridobitni krogi znali stvar vedno zavleči in so, kolikor se je le dalo, ovirali razvoj zadrugištva. S sprejetjem novega zakona bo ta ovira padla in uverjeni smo, da bo zadrugištvo, zlasti delavsko, dobilo novega člana pri snovanju novih in jačenju že obstoječih zadrug.

Naše delavsko zadrugištvo je po velikanski večini organizirano v Zvezi gospodarskih zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani, ki je zbrala doslej v svojem članstvu 104 zadrug. Večina teh zadrug se nahaja v Dravski banovini, vendar ima Zveza v svojem članstvu zadrug tudi v Savski banovini, Beogradu, Tesliću, Sarajevu, Splitu itd. Razvoj pokaže lep napredek. Resnica, da kriza ni prizanesla našemu zadrugištvu in da ga je, lahko rečemo, ponekod zadela še ostreje kakor privatna pridobitna podjetja, katerim ni treba polagati javnih računov. Saj je notorično, da se davščine v kritičnih letih niso znižale, ampak raje povišale in da je vso davčno, trošarinsko in taksno obremenitev pošteno morala prenesti predvsem zadruga veliko bolj kot katerokoli privatno podjetje.

Delavci so se pri naši Zvezi organizirali zlasti v dveh pravicah: to je v konzumnih in produktivnih zadrugah. Ugodnosti za delavca-člana so v obeh slučajih popolnoma jasne. Dasi naše konzumno zadrugištvo še ni tako močno, da bi moglo samo z uspehom zniževati cene za konzumenta, je vendarle skoro povsod, zlasti pa po deželi preprečilo, da se cene niso prekomerno povišale. Produktivno zadrugištvo, v katerem opazujemo jako solidne in lepo se razvijajoče zadrug, pa je marsikakemu delavcu dalo in mu še daje kruh, ki bi ga vsled današnje brezposelnosti zastoj iskal pri privatnem kapitalistu. Pa tudi ostale panoge zadrugištva so v naši Zvezi zastopane. Posebej moramo poudariti kreditne zadrug, izmed katerih so se nekatere že razvile v močne denarne zavode, ki nudijo svojim članom cenena posojila na primerne obroke. Z malimi izjemami so vse naše kreditne zadrug popolnoma likvidne in izplačujejo hranilne vloge kakor pred krizo, česar ne moremo trditi o zavodih, ki imajo pretežno kmečke dolžnike. Dalje imamo v naši Zvezi še zavarovalne, stavbene, tiskovne in druge zadrug, katerih vsaka izpolnjuje v delavskem pokretu nalogo v svojem delokrogu, lokrogu.

Res je, da je delavsko zadrugištvo v nedavni preteklosti doživelo par bridkih preizkušenj, zlasti ko je moralo likvidirati »Konzumno društvo za Slovenijo« in da je vzela kriza eno ali drugo zadrugo, ki je bila grajena na pretrhlih temeljih; vendar vse to ne more vzeti poguma onim zavednim delavskim zadrugarjem, ki vestno in nesebično vrše tiho delo za zboljšanje položaja in končno osamosvojitve delavskega razreda na gospodarskem polju. Saj je namen zadrugištva čist in idealen

Manifestacija za mir in demokracijo!

Beograd je navdušeno pozdravil predsednika Čehoslovaške republike dr. Beneša.

V ponedeljek, dne 5. t. m. je prisel predsednik Čehoslovaške republike dr. Beneš na svoj prvi oficijelni obisk v Jugoslavijo.

Beograd mu je priredil manifestacijo sprejem, kakor ga ni bil z lepa kdo deležen. Ne mislimo na oni oficijelni sprejem in sprejemni ceremonijel, ki je običajen ob takih prilikah, ne na pozdrave, ki jih je bil deležen dr. Beneš s strani predstavnikov države, oblastnikov in postrojene počastne čete na kolodvoru, ampak na sprejem, ki more biti samo izliv pri srčnih občutkov ljudske duše in ga more biti deležen samo tisti, kdor prihaja spoštovan, ljubljen in težko pričakovano.

Dr. Beneš so na ogromnem prostoru pred kolodvorom pozdravile nepregledne ljudske množice in nepregledne množice so stale špalir po ulicah, koder se je vozil. Podčrtati je treba, da je med onimi stotisoči, ki so pozdravili dr. Beneša ob njegovem prihodu, bilo tudi organizirano beograjsko delavstvo, katero je centralna uprava URSSJ s posebnim oklicem v »Radniških novinah« pozvala na ulico.

V osebi dr. Beneša so pozdravile ljudske množice predstavnika demokratske republike Čehoslovaške, moža, ki je sam vtelesenje i demo-

kracije in socialnosti in vredni naslednik svojega predhodnika T. G. Masaryka. Ta pozdrav predstavniku bratskega naroda pa je bil obenem

tudi manifestacija za ideale ljudske svobode in socialne pravičnosti pri nas.

V tem pozdravu je izzvenel krik žejne ljudske duše, v kateri je ob tej priliki znova vzkliklo upanje in se učvrstilo hotenje, da postane tudi pri nas

volja ljudstva osnova vsega dejanja in nehanja!

Da bomo ne samo zunanje, s svojo vojaško silo, ampak tudi notranje, po svoji demokratski in socialni ureditvi, vredni zaveznički čehoslovaškega naroda, ki si je priboril svobodo in jo ohranil ter učvrstil na zunan in na znotraj. Dr. Beneš je imel priliko spoznati demokratski obraz Beograda, ki ga je pozdravljalo na ulicah, mogel se je prepričati na lastne oči in čuti na lastna ušesa o tem, kar je doslej slišal le neposredno v svojih razgovorih z delegacijami iz Jugoslavije v Pragi, v Ženevi in drugod, med njimi tudi iz ust predstavnikov socialističnega gibanja: **da velja naš boj vsem utesnitvam in omejitvam prave ljudske svobode in resnične človečanske demokracije, da smo in hočemo ostati vredni nosilci teh vzvišenih idealov človečanstva.**

Mogoče so dogodki zadnjega časa vzbudili zaskrbljenost v bratski Čehoslovaški in pri naši zaveznički Franciji, mogoče so vzbudili celo dvome v našo iskrenost in nagnjenja kot zaveznikov in pogodbeno obveznih čuvarjev miru ter pravic malih narodov. Sprejem, ki ga je bil deležen dr. Beneš v Beogradu, je gotovo razpršil v njem, v Pragi in Parizu, poslednje dvome o pravem resničnem razpoloženju Jugoslovanov, ki ga more tolmačiti le ljudstvo samo, kadar pride do besede. In obisk dr. Beneša je prišel ravno ob pravem času, da smo lahko povedali, njemu in svetu, da

hočemo biti prijatelji in zaveznički samo svobodnih narodov in držav, ki sta jim demokracija in socialna pravičnost podlaga in obenem tudi merilo za njihove odnose do sosedov.

Kajti le v spoštovanju svobode lastnega naroda je dana garancija za spoštovanje svobode tudi najmanjšega sosedu in s tem za trajni mir med narodi!

V tem je globlji zmisel bratstva med nami, Čehoslovaško republiko in prijateljskih odnosov s Francijo ter vsemi, katere naše ljudstvo smatra in bo smatralo za vredne, da jim proži svojo roko.

Konec samouprave Delavskih zbornic

Šest članov ljubljanske Delavske zbornice razrešenih

Na podlagi pooblastila v finančnem zakonu za l. 1937-38, s katerim se ukinjajo vse določbe o Delavskih zbornicah v zakonu o zaščiti delavcev iz l. 1922 in daje ministru za socialno politiko pravico, da sme do izdajanja nove uredbe o delavskih zbornicah prosto odločati o vseh vprašanjih, ki se tičejo delavskih zbornic, je minister Dragiša Cvetković te dni razrešil naslednje članenamedščence upravnega odbora ljubljanske Delavske zbornice:

Predsednika s. Sedeja Alojza, blagajnika s. Čelešnika Radota, člana nadzorstva s. Petejana, nadalje dr. Bohinjca Jožeta (NSZ), Žužeka (JSZ) in Smerzuja (zeleni), češ, da so po svojem poklicu nameščenci javnopravnih korporacij in da zato po zakonu o zaščiti delavcev ne morejo biti delegati glavne skupščine in ne člani upravnega odbora.

ter ni usmerjen na doseganje dobička, ampak le na jačanje gospodarskih koristi njegovih članov.

To je kolektivizacija ideje, pa tudi kolektivizacija kapitala od spodaj nazgor.

16 let se je zadrugištvo borilo za enotni zadrugiški zakon. Skupni napor izgleda, da bodo rodili sedaj uspeh in se bodo enkrat vsaj pravni odnosi v zadrugištvu normalizirali. Treba pa bo, da se nadaljujejo naporji tudi za gospodarsko poboljšanje zadrugištva, ki si bo sčasoma priborilo v državi tisti položaj, ki mu po njegovi nesebični ideji gre. Trdno verujemo, da bo tudi ta faza zadrugne borbe enkrat uspešno zaključena.

Dr. Hodža o Blumu

Verjetnost miru jako ugodna.

Čehoslovaški predsednik vlade dr. Hodža je izjavil novinarskemu poročevalcu, da je v zadnjem letu močno napredovalo sodelovanje podunavskih držav. V srednji Evropi moramo spraviti stvari sami v red. Razvoj položaja v Angliji, Franciji in Nemčiji kaže danes razmerje za mir 9 : 1, dočim je kazal še pred štirimi meseci 5 : 5. Tudi poslednji preokret v Franciji pomeni jamstvo za mir. Poznam Leona Bluma, sem z njim prijatelj in prav nič nisem bil presečen, ko se je pokazal kot državnik močne roke. Razočaral je samo svoje sovražnike. Tudi boljši odnosi med Jugoslavijo in Italijo morajo nam biti le prijetni.

Rudarski zaupniki ZRJ 62 : 6

Izid volitev zaupnikov v II. skupino rudarske zadrug

Kakor smo že objavili, je Zveza rudarjev Jugoslavije tudi pri volitvah v II. skupino, dne 14. marca skoro 100odstotno zmagala. Na vsakih 100 delavcev se je volilo po 1 zaupnika, in je dobila lista ZRJ:

JRJ zaupnikov	Nasprotniki
Trbovlje	26
Zagorje	6
Hrastnik	6
Rajhenburg	2
	Krščan. soc.
Hudajama	1
Kočevje	1
Črna-Mežica	7
Velenje	4
Zabukovca	4
Liboje	2
Pečovnik	1
Sv. Križ	1
Stanovsko	1

	Neorganizirani
Keramična	1
Motnik	1
Zreče	1

Krmelj je vložena pritožba zoper volitve, ker se je podjetje vmešavalo v volitve. Skupno je dobila lista ZRJ 62 zaupnikov; krščanski socialisti 3 in neorganizirani 3 zaupnike.

180 delavcev v Florenci v Italiji je bilo odgnanih v zapore. Delavci so iz tovarne Galileo. V ječi so že nad 14 dni, ni pa znan vzrok aretacije.

Dovolj časopisov v Italiji. Italijanski režim je prepovedal izdajo novih listov v Italiji, da ne bo treba uvažati celuloze, kar obremenjuje trgovinsko bilanco. Hrvati in Slovenci v Italiji torej ne bodo mogli izdajati svojih listov.

Veliki uspehi vladinih čet na jugu

Ofenziva proti Cordobi

Franco ima s svojimi ofenzivami smolo. Njegova ofenziva med rekama Henares in Tajuna iz smeri Siguenze proti Guadalajari, severno od Madrida, je končala s strahovitim porazom in protiofenzivo vladinih čet.

Njegovo drugo ofenzivo v Sierra Moreni, severno od mesta Cordobe, proti Pozoblanci in Almadenu, kjer so bogati premožljivci in največji rudnik živega srebra, je sedaj doletela enaka usoda. Med tem, ko je njegov radio-general Quiapo de Llano v Sevilli javil svetu zmago nacistov in padec Pozoblance, so vladine čete že prešle v protiofenzivo in v par dneh napredovale 25 km proti zapadu in jugu ter dosegle Oveho in Villa Harto, ki leži v bližini železniške proge Cordoba—Sevilla, 19 km oddaljena od Cordobe.

Izgube nacistov pri Pozoblanci cenijo na šest do sedem tisoč mrtvih in ranjenih. Iz tega sledi, da se je pri Pozoblanci bila bitka velikega obsega.

Zaustavljena ofenziva nacistov v baskiški provinci

Pretekli teden so poizkusili nacisti z ofenzivo v baskiški provinci ob Biskajskem zalivu.

Po hudih bojih novembra meseca preteklega leta, se je nacistom posrečilo, da so z naporom vseh sil, oprti na operacijske baze trdnjavskega pasa v Pirenejih (gorovje na špansko-francoski meji), na jugu iz smeri Burgosa, na vzhodu pa iz Saragose v dolini Ebra, izvršili napad velikega obsega proti Irunu in San Sebastijanu. Z naporom vseh sil so nacisti končno zavzeli Irun in San Sebastijan ter s tem prekinili zvezo vladine vojske s francoskim ozemljem. Franco (ki ga na tem delu fronte zastopa general Molla) je računl, da bodo vsled tega Baski in Asturci ostali brez orožja, municije in hrane

ter, da se mu bo kaj hitro posrečilo, likvidirati odpor ob skrajni severni obali Španije. Fronta na severu veže precejšnje število njegovih čet, ki bi jih sicer lahko uporabil na fronti pred Madridom, ali pa v Aragoniji, kjer poteka fronta proti Kataloniji. Dokler odpor na severu ni strl, je hrbet njegove vojske v Aragoniji, zlasti v dolini Ebra proti Saragossi in tudi trdnjavski pas v baskiški in navarski provinci ogrožen, ogroženi pa tudi pokrajini Leon južno od Asturije in Burgos, z istoimenskim glavnim mestom, ki je sedež Francove vlade.

Med tem pa se je Francova ofenziva v novembru preteklega leta izčrpala, ne da bi dosegla zaželjeni cilj. Nasprotno, kmalu potem pričenejo Baski z ofenzivo, iz oporišča trdnjave Bilbao proti na jugovzhodu ležečemu mestu Viktoriji ob progi San Sebastijan—Burgos in dosežejo v decembru in januarju znatne uspehe na vsem delu fronte v globino in daljino. Istočasno začno prodirati iz smeri Santandra (zapadno od Bilbaoa) na jug in Asturci mimo obleganega Ovieda, v pokrajino Leon.

Vsled zime (pokrajina je gorata), je napredovanje Baskijcev in Asturcev moralo biti zaključeno.

Ko pa je sredi marca začelo ugodnejše vreme, so Baski pričeli z nadaljevanjem ofenzive v pokrajini Burgos in so imeli takoj v prvih dneh zaznamovati uspehe.

To je prisililo generala Mollo, da napade na 50 km dolgi fronti Markina—Ejbar—Mondragon—Ocaandino v treh kolonah z boka t. j. na ozemlju, ki so ga Baski deloma obdržali po zavzetju San Sebastijana po Francovih, deloma pa zavzeli decembra in januarja pri svojem prodiranju proti Vittoriji.

Ofenziva, naperjena proti mestu Durante in Lequieto (tu je svojčas

živela ekscesarica Cita) pred Bilbao, je sprva zaznamovala neke uspehe, ki pa so jih Baski s protinapadi izravnali. Nacisti sami priznajo, da je njihova ofenziva zaustavljena, med tem, ko so baskiške čete v pokrajini Burgos napredovale dalje in stoje sedaj kakšnih 50 kilometrov od glavnega mesta Francove vlade.

Ofenziva nacistov znači le obupen poskus, da se zaustavi napredovanje Baskov in prepreči njihov vdor v dolino Ebra, kar bi bilo zlasti neprijetno, ako bi z nasprotne strani pričeli pritiskati Katalonci, ki doslej še niso dali kaj slišati o sebi.

Zarota v Francovi vojski

Vesti o odkritju zarote v Španskem Maroku so potrjene sedaj tudi od Franca samega. Gre za zaroto večjega obsega, v kateri so sodelovali zlasti častniki, ki se čutijo zapostavljeni od tujih oficirjev in so nezadovoljni radi nerednega prejemanja plač. Zarota je bila sicer odkrita in zarotniki — med njimi okoli 100 oficirjev — aretirani ter deloma že tudi ustreljeni, toda nezadovoljstvo ima globlje korenine, da bi ga bilo mogoče na ta način odstraniti. Izgleda, da niso pretirana poročila o napredujoči demoralizaciji v Francovi vojski, kar zlasti potrjujejo številni dezertjerji, ki se javljajo vladinim četam na vseh frontah. Taki znaki moralnega razkroja so opasni. Posledica tega stanja je nemoč Franca, da bi začel z vojnimi akcijami večjega obsega.

Socialistična in strokovna internacionala za Španijo

Do dne 31. marca 1937 so razne delavske organizacije sveta zbrale za Španijo 16 milijonov frankov. Največ je žrtvovalo francosko delavstvo (6 milijonov). Sredstva se porabljajo za ambulance, zdravila, živila, obleko, bolnišnice itd.

Zaključek konference Male antante — soglasnost

V uradnem obvestilu, izdanem za javnost, o poteku seje zunanjih ministrov Male antante v Beogradu, dne 1. in 2. aprila se povdarja, da se je mednarodni položaj izboljšal. — Mala antanta se bo držala sklepov, sprejetih na prejšnjih zasedanjih, svoje notranje odnose pa bo uravnavala po določilih pakta z dne 16. februarja 1933. V svojih stremljenjih ostane zvesta načelom Društva narodov. Zveze, ki združujejo države Male antante s prijateljskimi državami Balkanske zveze in s Francijo, določajo okvir, v katerem so te tri države pripravljene razširiti in nadaljevati svoje politične in gospodarske zveze z drugimi državami. Spravljivost Male zveze naj nihče ne smatra za slabost. Mala zveza hoče sodelovati pri organizaciji varnosti v Evropi, katere predpogoj je zajamčene varnosti med posameznimi državami. Mala zveza je protivna vsakemu ideološkemu mednarodnemu spopadu in zato tudi nevtralna v španskem vprašanju. O pogodbah med Jugoslavijo in Bulgarijo ter Jugoslavijo in Italijo smatra, da bodo pripomogle k uveljavitvi miru in da ne posegajo v obveznosti, ki družijo Čehoslovaško, Jugoslavijo in Rumunijo.

je vdrla publika na igrišče in je navalila na Italijane. Nastopiti je morala policija, da je bojevite nasprotnike razdružila. Prišlo je do prvih demonstracij proti Italiji in Italijanom, kar je za dunajsko vlado, ki je popolnoma odvisna od Rima, skrajno neprijetno. Pravijo, da se je ta dan manifestiralo na Dunaju pravo razpoloženje, ki vlada med ljudstvom proti Italiji. Dunajska vlada, da popravi mučen vtis, je ukazala, da je treba za dogodke okriviti sodnika, češ, da je izgubil živce in brez potrebe prekinil igro (namesto, da bi bil do konca gledal, kako se pobijajo igralci med seboj.) Tako je, ako se goji sport radi sporta in za denar.

Zastarelost pokojnin pri bratovskih skladnicah. Odredba ministrstva za šume in rude tolmači § 116,1 pravi bratovskih skladnic. Po tem paragrafu se ne morejo smatrati kot zastarele prijave zavarovanih (rudarskih delavcev in nameščencev), s katerimi zahtevajo pokojnino ali odpravnino po enoletnem roku, odkar je nastala njih pravica do pokojnine ali penzije.

Mežica

Uspela dramska prireditve. »Vzajemnost« je vprizorila v nedeljo, dne 21. marca »Vdovo Rošlinko« na odru v šolski telovadnici. Igra je dobro uspela in bila tudi dobro obiskana. Igralci so, dasi so bili nekateri novinci med njimi, svoje vloge še kar dobro odigrali. Oder je za prireditve takega obsega premajhen. Delajmo, da si čimprej ustvarimo lasten oder. Družnost!

Doma in po svetu

Še ena banovina, ki živi pretežno od državne dotacije, t. j. na račun ostalih pokrajin in tudi naše Slovenije, je primorska banovina. Njen proračun znaša 49 milijonov dinarjev, njeni lastni dohodki so proračunani na 19 milijonov dinarjev, 30 milijonov dinarjev pa bo dala država. Banovini radi tega ni treba pobirati šolske doklade. — Dunavska banovina, čije proračun znaša 134 milijonov dinarjev, bo pobirala 29 odst. doklade, v avtonomnih mestih celo samo 10 odst., dočim znašajo banovin-

ske doklade v Sloveniji 95 odst. In kdo je kriv te čudovite neenakosti v prejetju in dajanju? Ako vprašate »Slovenca«, se vam zna zgoditi, da se bo odrezal: »Egiptovski faraoni, ki so vladali pred tritisoč leti.«

Papir se je zopet podražil. Papirni kartel je zopet (tretjič) podražil papir za 6 odstotkov in napoveduje obnem novo podražitev radi banovinske trošarine na papir v znesku Din 15 na 100 kg. Banovinska trošarina se ne pobira na rotacijski papir. Cene papirju pri nas so

mного previsoke, samo, da ni zakona o kontroli kartelnih cen in dobičkov.

Načrt konkordata bi radi izpremenili. Predsednik narodne skupščine je potoval v Rim. V Vatikanu, kakor poroča »Jugosl. Lloyd«, bo skušal izposlovati nekatere izpremembe v konkordatu na tahtevo

Z nogometnega bojišča. Zadnjič so se stekli na Dunaju na nogometni tekmi Italijani in Avstrijci. Italijani so igrali silno surovo, kar je napolnilo Avstrijce, da jim vrnejo milo za drago. Namesto zoge, so brcali igralci drug drugega v noge, koleno in trebuh, da so kar cepali od bolečin. Naposled je sodnik, ki mu je bilo tega že preveč, odžvižgal igro. Tako

toda spomnil se je na zasmehljivo sočutne poglede njenega očeta in brata, ki sta bila priči kregu: nepopisna jeza ga je grabila, težko je dihal, obenem pa se mu je vzbudilo poželenje po žganju in prepiru, zahotelo se mu je, da bi bil s težkimi zamahi svojih pesti po človeških telesih, ki bi se vrvjala pod udarci. Za vsem tem pa je vstajala mrka nevolja, nevolja proti svojemu lastnemu srčnemu nagnjenju, ki ga je zaslužilo tej polteni ženski s polja, njega, ki se je pred vsakomur bahal s svojo svobodo, kakor hitro ga je zvrnil kozarček preveč! On, ki ni trpel ničesar, kar bi ga vezalo in je živel kot ropar med garajočimi vaščani, se je brezupno zapletel v mreže te ženske, za katero bi poslednji vojaški tepček ne imel drugega, kot prezir...

Žurno je hodil po grapavih stezah, čez žitna polja, preklinjajoč sebe in Janekee ter vso brezpomembno, umazano navlako, ki se ji je reklo življenje. Zahrepenel je po žgočem okreplilu v obliki velikega kozarca žganja...

Tako neprijazno razpoložen je našel na napisu, četrte ure hoda do vasi, krčevito jokajočega Mereyntjeja.

Roke v žepu je obstal divji lovec pred njim. Zaničljivo se je ogledal na ta neznamen, pomilovanja vreden, zgrbljen kupček, ki se mu je reklo človek, sunil je vanj s svojim blatnim škornjem in se surovo zadril:

»He, ti... nehaj se že kisati! Kaj pa je s teboj?«

Majhen, zagorel obrazek, oblit s solzami je pogledal k njemu navzgor. Mereyntje se je prestrašil. Mrk obraz znanega mu potepuha, ki je izgledal tako jezen, tuj in spačen, ga ni pomiril. Ihteč si je mel oči s svojima peščicama in ni odgovoril. Vrč je mrmraje zaklel, se zasukal na peti in odhitel dalje. Kaj neki ga briga ta prokleti, cmereči se paglavec?... Sedaj pa se je nenadoma zganil Mereyntje; najsi je bil Vrč še tako ostuden, boljši je bil pa še vedno, kot pa nikdo; začel se je dreti na vse pretege, da se je sam sebe ustrašil, nenadoma je prenehal in njegov krič se je spremenil v pritajeno ječanje. Vrč se je zdrzil, obstal je in se obrnil; obupni krik tenkega otroškega glaska ga je nehote osupnil.

»Kaj pa ti je?« je vprašal čemerno. Sedaj se je Mereyntje ojunčil in pričel tožiti:

»Moja noga... o joj, moja noga!...«

»Kaj je s tvojo nogo? Ali si si jo zvil?«

Ne vem, — mislim...« je tožil Mereyntje, boječe zroč v odurni obraz divjega lovca, ki se je sklanjal nad njim.

»Daj, da vidim,« je zamrmral Vrč in je vzel razbolelo nožico v svojo veliko roko; ravnal pa je tako neprevidno, da je deček od bolečine zavpil. Prestrašen je Goort izpustil nožico, se zravnal in zaklel:

»Prokleti paglavec!... Kako prestrašiš človeka!... Ali te tako boli?«...

(Dalje prihodnjik.)

A. M. de Jong:

7

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Pozneje sta si postala z Janekee zopet dobra; zopet so v njem vstale tihe sanje, toda zopet jih je muhasta ženska razpršila in potem še enkrat; — sedaj pa zopet. To pot ga je nagnala od sebe v izbruhu histeričnega besa in kričala za njim, da ji je več mladi graničar, ki že par mesecev živi tod v okolici. Vreščala je, da bo tega velikega Holandca kot psa nahujkala nanj, dokler ga ne bo vjel in spravil za rešetke. Manj kot kdajkoli poprej jo je Goort razumel. Pritajen strah pred tem nepojmljivim bitjem ga je obšel; odšel je mrk in otožen, s pritajenim srdom v duši, zgrožen in pobit. Le enega se je zavedal: da je sedaj s svojo potrpežljivostjo pri kraju... Ako ostane pri tem, da ga bo še nadalje odganjala od sebe in bi skušala uresničiti svojo groznjo... Ako bi se res oprjela tega holandskega graničarja in ga nahujkala nanj... potem, — — potem se bo gotovo zgodila nesreča... On jo hoče in jo mora dobiti! Njegova kri je vrela pri misli na njeno telo in nebrzdana pohotnost njegovega značaja je pregnala poslednjo mehko iz njegove izmučene duše. Poročila ga bo, pa če bi moral deset holandskih graničarjev razrezati na kose in jo za lase vleči pred župana! Pravzaprav še ni verjel njenim strupenim grožnjam in njenemu vrišču,

Iz naših krajev

Trbovlje

Volitev lokalnega načelnika II. skupine. V četrtek, dne 1. aprila so se na poziv načelnika II. skupine zbrali delavski zaupniki II. skupine, ki so bili izvoljeni dne 14. marca t. l. Navzoči so bili vsi, razen enega, ki je bil službeno zadržan. Za lokalnega načelnika je bil soglasno izvoljen dosedanj lokalni načelnik s. Murn Filip, ki je po izvolitvi apeliral na navzoče, da ga podpirajo v vseh njegovih intervencijah, kakor bo tudi on podprl vse zaupnike. Pri vprašanju dodelitve zaupnikov v stanovanjski odsek se je vnela jako živahna debata, ki je končala z ugotovitvijo, da morajo tudi v bodoče zaupniki sodelovati z navsej pri stanovanjskem vprašanju. S tem delokrogom, ki je zelo zanimiv, a tudi zelo težek, sta bila poverjena dosedanja funkcionarja ss. Vodenšek in Filač Franc. Do nadaljnjega naj se stanovanjski reflektanti obračajo samo na imenovana. Ker se pojavljajo znaki globokejšega nezadovoljstva zlasti radi zelo občutnega praznovanja, je načelstvo II. skupine poslalo rudarskemu glavarstvu dopis, ki je bil na seji prečitan in soglasno odobren. Opozorjamo tudi rudarsko javnost na sklep seje, da se naj vse pritožbe in drugo dostavlja zaupnikom II. skupine ob poslovnih urah, ki so vsak terek in petek ves dan.

Zagorje ob Savi

Beležimo. Ravnatelj rudnika TPD v Zagorju je prišel dne 26. aprila na svojem inpekcijskem potovanju tudi na obrat apnenice. Tu je baje našel v kovačnici pet delavcev, od katerih so po njegovi izjavi štirje sukali sveder, a peti, vodja, si je pa žvižgal, tako je bil dobre volje. Bilo kakor bilo, prav bi bilo, ko bi g. ravnatelj pregledal, kako je ta ali oni zaposleni koliko šiltov naredi. Želimo, da g. ravnatelj v tej smeri posveti več pozornosti obratu apnenice. Kajti ni prav, da nekateri rokodelci pri svoji zaposlitvi trpijo pomanjkanje, dočim se drugi lahko veselijo.

Sportni klub »Svobode« je gostoval 29. marca na odru zabukovski »Vzajemnosti«. Vprizoril je delavsko tragedijo v 4 dej. »Žrtve« in »Strojepisko«. Kljub slabemu vremenu je bila dvorana dobro zasedena. Občinstvo je igralce navdušeno pozdravljalo. Sportni klub se zahvaljuje godbenemu odseku »Vzajemnosti« in ostalim sodrugom za sodružni sprejem in izkazano naklonjenost.

Boštanj ob Savi

Prepovedan shod. Shod stavbincev, ki bi se imel vršiti v nedeljo, dne 4. t. m., je oblast prepovedala iz razlogov javnega miru in reda. — Znano je, da so razmere, v katerih žive delavci, zaposleni pri zgradbi železnice Sevnica—Št. Janž, potrebne izboljšanja in da tega ni mogoče doseči na drug način, kot z organizacijo. Delavci, organizirajte se pri podružnici Zveze stavbinskih delavcev Jugoslavije!

Guštanj

Občni zbor podružnice SMRJ bo v nedeljo, dne 11. aprila ob 9. uri v gostilni g. Milonika. Referent pride iz Celja. Ker bo odbor podružnice polagal račune o delovanju v preteklem letu, vabimo v prvi vrsti vse člane, kateri čutijo, da kot delavci spadajo v razredno strokovno organizacijo, na občni zbor.

Pobrežje pri Mariboru

Špesovo selo — vzrejalšče muh. V Špesovem selu so bila že dolgo nameščena skladišča za shranjevanje kosti in živinskih odpadkov. Letošnje zimo je izdalo sresko načelstvo, odlok, da se morajo ta skladišča opustiti, ker je menda prišlo do prepričanja, da v ljudsko naselje ne spadajo. Iz njih se širi smrad po vsej bližnji okolici, razen tega pa so prava vzrejalšča za milijone muh, ki so resnična egiptovska nadloga za prebivalce naselja. Seljani smo bili že veseli, da bo teh nadlog enkrat konec, toda to veselje je bilo prezgodnje. Ravno za 1. april je sresko načelstvo razpisalo komisijski ogled za postavitev še enega sličnega skladišča in to na prošnji g. Sluge in g. Skrablove. Povabljeni sosedje so ogorčeni protestirali proti temu, da bi ta, zlasti v poletnem času zdravju nevarna vzrejalšča muh obstojala še nadalje na za strnjeno zazidavo namenjenem ozemlju, pa menda zaman. Nič niso pomagali ugovori glede nevarnosti širjenja epidemčnih boleznih in osmravanja zraka. Dasi se je komisija vršila v času, ko še ni prav nobene toplote, so se že sedaj pasli roji muh, tod okoli. Mogoče bi komisija o teh skladiščih dobila pravo sliko, ako bi izvršila komisijski ogled enkrat poleti in bi potem spoznala, da ugovori prizadetega prebivalstva niso brez podlage, ampak resnega vpoštevanja vredni. Tudi mišja in podganja zalega se bo razširila v naselju na rovaš teh skladišč. Prebivalci v Špesovem selu ponovno prosijo oblast, da naj se vendar ozirajo na te pritožbe in naj ščitijo reveže, ki so si s krvavo prisluženi parami zgradili revne kočice, da se jim vsaj ne bo treba otepati muh in podgan in vdihavati usmratenega zraka. Ako pa kdo misli, da se taka skladišča lahko dopuste v strnjeno naseljenem ozemlju, potem pa kar v mesto z njimi, mogoče na sam Glavni trg! Radi bi vedeli, kaj pravi l. temu JRZ, zaščitnica ljudskih koristi, katere član je g. Sluga, ki namerava graditi kosturnico v zvezi z Nemko go. Skrablove.

Ljubljana

Zahteve krojaških pomočnikov

Pomočniki so predložili mojstrom osnutke kolektivne pogodbe. Mojstri nudijo pomočnikom urne plače od Din 2,43 do Din 5,40. Torej z Din 2,43 na uro ali z Din 112,32 za 48 urno delo naj živi krojaški pomočnik človeka dostojno življenje in se poleg tega še lepo oblačil! Kako, to je pa vprašanje, na katerega vedo odgovoriti le

mojstri? Vse neorganizirane krojaške pomočnike pozivamo, da se priključijo svoji strokovni organizaciji!

Mezdno gibanje krojaških pomočnikov v Ljubljani. Krojaški pomočniki se nahajajo v mezdnem gibanju, zato naj noben krojaški pomočnik ne išče dela v Ljubljani.

Ljubljanska krajevna medstrokovna konferenca v nedeljo, dne 25. aprila t. l. ob 9. uri dopoldan se bo vršila v dvorani Okrožnega urada, ker dvorana delavske zbornice ta dan ni prosta. S tem popravljamo zadnje obvestilo. Odbor KMO.

Občni zbor Delavskega glasbenega društva »Zarje« bo v petek, dne 16. aprila ob 20. uri zvečer v glasbeni sobi »Zarje«, v

Delavski zbornici. Člani pridite!

Turk Josip umrl. v Ljubljani je bil pokopan v nedeljo Josip Turk, bivši starosta gasilske zveze in občinski svetnik. Turk je bil sedaj pristaš JNS. Prejšnja napredna ali liberalna stranka ga je čislala kot agitatorja, ki je nastopal na njih zborovanjih odločno in v ljubljanskem žargonu. Star je bil okoli 90 let.

Maribor

»Pred kaznilnico bi morali iti!« je govoril znani gospod obrtnikom, ki so zadržani na shodu protestirali proti konkurenci moške kaznilnice. Gospod, ki je to rekel, dobro ve, da bi taka demonstracija lahko rodila žrtve, pomagala pa ne bi, ker se take stvari urejajo v Beogradu z amandmani, ne pa v Mariboru. Čudno se nam zdi, da je »Slovenec«, ki je tako tenkovesten, kar se tiče zborovanj, to izjavo preslišal. Gorje, ako bi se kakšen »delavski voditelj« spozabil in na tak način nastopil. Si lahko mislimo, kaj bi se mu pripetilo. Patent na tako govorjenje imajo samo gospodje, ki Beogradu pritrjujejo, obenem pa zganjajo opozicijo.

Pridiga za vajence. Za Velikonoč so imeli vajenci obrtno nadaljevalne šole duhovne vaje. Pridigar je svojo pridigo začel z ugotovitvijo, da mu je znano, kako mojstri izrabljajo vajence. Upamo, da »Slovenec« te ugotovitve ne bo smatral za hujskanje, ker bi se sicer utegnilo zgoditi, da bi poklical na pomoč oblasti, kot je to storil v št. 74 z dne 2. aprila proti »poklicnim« delavskim voditeljem, ki se zde »Slovenec« posebno nevarni čeprav za vsako svojo besedo odgovarjajo po zakonih, o katerih »Slovenec« sam piše, da so napravljeni za izjemne razmere.

Avtobusna postaja na Glavnem trgu najbrž ne bo več dolgo stala na tistem mestu, kjer se sedaj nahaja. Ako bodo na prostoru med Bergovo hišo in državnim mostom zidali novo hišo, bo postaja morala biti odstranjena. Čim pa se to zgodi, bo občina ob Din 140.000, kolikor jo je zidava te postaje stala. Zopet enkrat se bo pokazalo ob tej priliki, da so imeli prav tisti, ki so svoj čas občino prav resno svarili, naj ne zida postaje ob državnem mostu. Opomini in svarila tedaj niso zalegli. Občanom kot davkoplačevalcem pa seveda le ne more biti vseeno, kako se v občinskem denarjem gospodari.

Celje

Predavanja, ki je bilo nameravano za 11. t. m., ne bo.

Seja medstrokovnega odbora se bo vršila v četrtek ob 17.30 uri v društvenih prostorih v Del. zbornici v Celju. Odbor.

Surov napad na cesti. Ko se je v soboto, dne 3. t. m. okrog 18. ure vračal z dela delavec Forstner Ivan, zaposlen pri g. V. Kukovec na Lavi, so ga v bližini njegovega doma v Gorici pri Šmartnem brez vsakega povoda napadli trije vročekrvneži:

Za delavsko izobrazbo v Ptujju

Uspelo predavanje o novih socialnih zakonih

Zadnjič smo objavili odlok sreskega načelstva v Ptujju, s katerim je bilo napovedano predavanje »Vzajemnosti« o novejših zakonih delavske zaščite prepovedano. Takšne prepovedi imajo včasih neugoden vpliv na obisk pri zopetni prireditvi.

V Ptujju pa se je v četrtek, dne 1. aprila izkazalo, da je delavski pokret že tako utrjen in delavstvo brez razlike na spol in starost tako zavedeno, da ga s te poti ne morejo spraviti nobene zapreke. Najbolj pa jih v to ženejo stiske in težave, s katerimi se imajo boriti za svojo skromno mezdo.

Za 1. aprila sta napovedovali zopet predavanje podružnici »Splicne delavske strokovne zveze« in »Vzajemnosti« skupno. Dvorana v bivši kasarni je bila že pred napovedano uro polna. Posebno mnogo je bilo to pot navzočih tudi žensk, zlasti mladih delavk, ki služijo komaj Din 2 na uro.

Predavanje je otvoril in vodil predsednik s. Gabrijel, na kar je ugotovil zastopnik sreskega načelstva, da smejo biti navzoči samo člani organizacij in poslušati predavanje. Izkazalo se je, da so vsi navzoči že včlanjeni.

Predavatelja ss. dr. Avg. Reisman in Viktor Eržen sta potem v poljudni obliki nad 2 uri predavala o komplicirani in deloma težko umljivi ministrski naredbi o minimalnih mezdah, kolektivnih pogodbah, poravnavanju in razsodiščih, zlasti o položaju vprašanja stavke z ozirom na ta novi zakon ter o novi naredbi starostnega zavarovanja. Delavci so na tem predavanju

Redukcija in spremembe pri tvrdki Schenker & Comp. Spedicija »Schenker & Co.«, ki je razpredena po skoro vseh evropskih državah in ima tudi v Mariboru veliko svojo podružnico, je izvedla za Jugoslavijo velike spremembe. Doslej je imela ta delniška družba svoj sedež v Zagrebu za celo Jugoslavijo, a nedavno so jo spremenili na zunaj v popolnoma novo družbo, ki ima centralo v Beogradu. Ker je imela družba mnogo uradnikov, ki so že leta in leta pri njej služili in imeli radi tega pravico do dolge odpovedne dobe ter do odpravnine, so morali uradniki sedaj podpisati novo službeno pogodbo, s katero se nameščajo čisto na novo pri »novi« družbi v Beogradu in so se seve s tem obrisali za vse pridobljene pogoje. Podružnica v Mariboru pa bo tvrdka Schenker reducirala na čisto majhen obrat ter je vsled tega prejšnji teden odpustila vse delavce, voznike in skladiščnika, uradniki pa pridejo menda kmalu na vrsto. Tvrdki tudi letos poteče najemna pogodba v poslojpu v Melju, ki je last družva »Evangelischer Frauenvereine«.

Za Franca? Obiskovalci obeh kinematografov lahko gledajo v predigrah najnovje in najinteresnejše dogodke iz vsega sveta, med drugimi tudi slike iz Španije. Značilno pri tem je, da ti filmi prikazujejo skoraj le take slike, ki povečujejo Franca in njegove prijatelje. Zakonita španska vada, ki brani zakone, ustavo, demokracijo in špansko kulturo pred fašistično invazijo, ni deležna simpatij filmskih družb. Človek res ne ve ali bi se jezil ali smejal predznosti filmskih družb, ki ga silijo, da mora za lasten denar gledati nekaj, kar mu je več kot odurno.

Občinska seja se bo vršila v četrtek, dne 8. aprila. Najbrž pa se seja ne tiče delavske javnosti, ker občina našemu listu ni dostavila dnevnega reda.

B. in A. P. ter K. J. Obdelovali so ga s koli tako, da se je zgrudil nezavesten na tla. Prizadejali so mu občutne poškodbe na glavi s podpludbami, izbili pa so mu tudi nekaj zob. Značilno pa je, da so napadali strogo krščansko vzgojeni in menda celo člani Marijine družbe. Zadevo preiskuje orožništvo.

Gozdni požari nastajajo vsled brezbržnosti in nepazljivosti pri netenju ognja. Priporoča se previdnost. V slučaju požara je takoj obvestiti občinski urad.

najbolje videli, kako nujno jim je potrebno hoditi na predavanja, če hočejo poznati vsaj temeljne zakone in predpise svoje zaščite. Seveda, s takim predavanjem ni mogoče izčrpati zakonov do dna, ampak je potrebno, da delavstvo samo dopolnjuje to izobrazbo s čitanjem naše »Delavske Politike«, ki prinaša stalno razlago starih in novih zakonov iz jugoslovanske delavske zaščite.

Ptujčani se tudi tega v polni meri zavedajo in so v zadnjem času zelo lepo razširili svoj list, a se je vendar še priglasilo

13 novih naročnikov.

Zelo mučen utis je napravila koncem predavanja pripomba s. dr. Reismana, kako ga je nekako pred 25 leti v Ptujju napadla nemška fakinaža, nahujšana od ptujskih nemških denarnih mogotcev, ker je na ulici govoril slovensko, a po 25. letih je moral zopet oditi iz Ptujja, ko so viseli po ulicah nemški lepaki za nacionalno nemško slavnost, h kateri so se vozili deloma isti nemški mogotci od vseh krajev z avtomobili, a istočasno slovenski delavci niso mogli imeti niti predavanja o svojih zakonih.

Predavanje je poteklo v največjem miru in redu, kakor vse naše prireditve ter se nikakor ni uresničila bojazen, ki jo je ob priliki prepovedi prejšnjega predavanja izrazila oblast, da bi utegnili priti do nemirov in neredov.

Širite naš list!

Hrastnik

Občinska seja

se je vršila dne 25. marca. Pečala se je z novim občinskim proračunom za leto 1937-38. Novi proračun predvideva 1.355.635 Din dohodkov in prav toliko izdatkov. Javne datjave občine ostanejo na približno isti višini, občinske doklade pa so se znižale od 152 odst. na 135 odst.

V informacijo našim čitateljem in ostali delavski javnosti naj navedemo nekatere podrobnosti novega proračuna. (Številke v oklepaju pomenijo lanskoletne postavke.): Osebnih razhodki Din 107.802 (Din 83.202); narodno zdravje Din 28.150.— (Din 24.800); v vsoti je všteta tudi plača novonastavljenega občinskega zdravnika; prispevek šolam Din 325.737 (Din 496.270) se je znižal vsled tega, ker prevzame del teh izdatkov banovina; prispevek meščanskim šolam v Celju in Trbovljah Din 25.212 (Din 5.800); šolska kuhinja Dol Din 2.500 (Din 100); za odplačilo dolgov iz prejšnjih let Din 70.000. To so posojila iz leta 1927 za zgradbo stanovanjske hiše upokojencev v Hrastniku in odplačevanje dolga iz let 1928 in 1932 za napravo vodovodov v Hrastniku.

Brezobrestno posojilo iz leta 1937 od Osred. Borze dela v Beogradu, ki bo služilo za zgradbo druge stanovanjske hiše upokojencev, občinskega proračuna ne bo obremenjevalo, ker se bo vsakoletni obrok odplačeval izključno z najemnino. Težko breme za občino predstavljajo stari šolski dolgovi. Za izplačilo teh je votirala občina to leto Din 164.880.

Za popravo in vzdrževanje obč. cest, mostov in zgradb Din 62.000 (Din 42.000). Višek Din 20.000 pomeni torej tudi več služka domačim brezposelnim.

Prispevek kmetijskemu občinskemu skladu Din 40.500 (Din 24.000); za narodno zdravje Din 32.500 (Din 32.500); toliko znašajo stroški za vzdrževanje bolnikov v tujih bolnicah, P. T. dispanzer v Trbovljah in dr.

Socijalno skrbstvo: Prispevek obč. ubožnemu skladu Din 134.840, podpore brezposelnim in za javna dela Din 40.000, kuhinja za brezposelne Din 10.000. Skupno je torej prispevala občina za pomoč tem najbednejšim v občini Din 184.840 (Din 180.700). Subvencija občine za napravo vodovoda v Brdcih in Studencih znaša Din 40.000.

Za kritje teh in ostalih postavk proračuna pa so predvideni sledeči dohodki: Od državnih neposrednih davkov 135 odst., kar znaša Din 578.000, od raznih predmetov podvrženim obč. trošarinim, kakor: alkohol, električni tok, meso itd. Din 561.907, donos obč. taks Din 14.500.

Uvedena je nova davščina na uvožen les in železo, kar bi pa zadevalo predvsem vse tri industrije v Hrastniku; dohodek je predviden na Din 100.000. Tu naj omenimo, da je vložila steklarna protest proti temu davku, prav tako tudi kemična tovarna. Ker pa je bil tozadevni dopis slednje prepozno poslan, se ga ni vzelo na znanje, prečital se je le v informacijo obč. odboru. Uvedena je tudi posebna taksa na krošnjarije ter trošarina na uvoženo obutev, ki bo prinesla skupno z drugimi manjšimi dohodki okroglo Din 195.565.

Drugi davščini, ki bi zadevale davkoplačevalce, občina ne bo uvajala. Ta kratek pregled novega proračuna kaže prizadevanje občine, da najde kritje za svoje obveznosti tam, kjer so v večji meri na razpolago. Omenimo naj še to, da zaznamuje občina v pretečenem letu jako velik izpadek davkov pri alkoholnih pijačah (okroglo Din 100.000!), kar je pripisati zelo razpasenemu tihotapstvu z vinom in žganjem po tujih prekupčevalcih. Tudi proti temu je občina podzvela vse potrebne korake, ki naj ne zadenejo samo tistih, ki poskusijo srečo tu pa tam s kakšno steklenico vina, temveč tiste, ki se kosaajo v prometu z marsikaterim gostilničarjem! To ne gre, vsakdo naj pošteno plača svoj davek občini, domačini, kot tuji.

Občinski odbornik.

Ptuj

Delavci — samo še 15 Din na dan

Dne 22. marca je bila javna seja mestnega sveta. Razpravljali so o novem dravskem mostu, razširitvi ozir. modernizaciji mestnega kopalšča, postavitvi tekstilne tovarne in — redukciji plač brezposelnim, ki so zaposleni pri javnih in drugih delih od Din 20.— na Din 15.—. Samo pri nekaterih točkah so se gospodje malo sporekli. Toda vsi sklepi so bili sprejeti soglasno, ker opozicije ni, ker je občinski svet res idealno sestavljen. V občinskem svetu, ki šteje 28 mož, so: 3 advokati, 7 trgovcev, 3 go-

Otroški vozički

v najmodernejši izdelavi

„Wanderer“
pokromana kolesa

motorna kolesa —
šivalni stroji

po zelo nizkih cenah in ugodnih plačilnih pogojih

Franc Lepoša, d. z o. z.

Maribor, Aleksandrova c. 39

stilničarji, 3 ravnatelji, 2 obrtnika, 3 uradniki, 1 profesor, 1 penzionist, 1 zdravnik, 2 kmeta, 1 železničar in 1 namesčenc, delavskega zastopnika pa nobenega. Za soglasnost in harmonijo je to nujno potrebno, kajti kako bi naj sicer bil predlog glede redukcije mezd delavcem sprejet, ne da bi kdo od občinskih svetovalec črnil le besede proti. Vsi so molčali kot grob, nekateri so gledali pred se na mizo, da se ne bi mogoče srečale njihove oči z očmi kakšnega delavca na galeriji. Referent upravnega odseka je povdaril v svojem poročilu, da ne gre za mezde, ampak za podporo v obliki dela. Pozabil pa je, da ako delavec za podporo opravlja koristno delo, je temu primerno treba tudi prirediti podporo, zlasti, ker delavci pri javnih delih nimajo baš najlažjega posla. In končno, kje ostajajo načela krščanske pravičnosti? In ali je to socialna politika mestnega sveta? Gospod, ki ga strašno »srce boli«, ker brezposelni nimajo dela in kruha, je imel sedaj najlepšo priliko, da bi si svojo »srce ozdravil«, pa je to »kuro« rajši zamudil. Privoščili bi mu, da bi moral vsaj četrlet leta s Din 15 dnevno preživljati družino treh ali petih oseb, plačati stanovanje, kurjavo, obleko, hrano, nabaviti šolske potrebščine, za deco obutev itd. Pri petčlanski družini odpade pri mezd Din 5.— na vsakega člana Din 3.— dnevno. Kaj naj si kupi za Din 3.— na dan? Tuberkulozo, drugega nič! Ako se misli nadaljevati s tako socialno politiko, potem je treba nujno poskrbeti, da se čim prej razširi bolnica, da bomo imeli vsi vsaj za silo prostora v njej. Pri prihodnjih volitvah pa bomo brez dvoma volili vas, gospodje, ki delate v takem soglasju, kadar določate podpore za težko delo siromakov!

Prevalje

Člansko zborovanje Konzumnega društva za Meziško dolino za prodajalno Prevalje in Leše se je vršilo preteklo nedeljo, dne 7. marca t. l. Vodil ga je predsednik krajevnega odbora z. Jelenko Mihael, poročilo o delovanju zadruge in računskem zaključku, katero je bilo z odobravanjem sprejeto, je podal z. Topolovec Anton. Uspehi obeh prodajalnih so bili zadovoljivi, vendar pa bi bili lahko še bolj, ako bi bila na Prevaljah in Lešah vsaj nekoliko manjša kriza. Vendar se je vključ v obeh prodajalnih zvišal promet za dobrih 15 odst., kar dokazuje, da je zadružništvo v Meziški dolini dobro razvito in vkoreninjeno in da so delavci v najtežjih časih ostali trdni in neomajni v svoji zvestobi do delavskega zadružništva. Debata je bila stvarna, obravnavala so se razna vprašanja. Ob zaključku zborovanja je govoril s. Čeh zelo stvarno in je vzpodbujal navzoče, da naj skrbje za podvig zadružništva po vzoru angleških rohdalskih tkalcev. Vsem navzočim zborovalcem so se njegova izvajanja zelo dopadla in le želeli je, da bi njegove besede padle na rodovitna tla in obrodile obilo sadov. V slogi je moč in v delu rešitev! To geslo velja tudi za naše zadružništvo.

Tiskovni sklad

Maribor: Na odhodnici s. Juraka so zbrali sodrugi Din 20.—, S. Dokl Konrad je daroval Din 20.—, S. Kovačič pa Din 5. Mežica: S. Zažer Benedikt Din 10. S. Pustoslavšek v krogu članov »Vzajemnosti« Din 16.50. Iskrena hvala! Posnemajte!

Delavski pravni svetovalec

Izprememba oporoke (Ljubljana).

Vprašanje: Oče in mati sta pred leti brez vednosti starejšega sina prepisala posestvo na mlajšega sina in njegovo ženo, tako, da postaneta ta dva lastnika po smrti staršev. Sedaj pa bi rada napravila novo oporoko. Ali je to mogoče in dopustno?

Odgovor: Vaša stariša sta najbrže napravila pri notarju izročilno pogodbo, s katero sta svoje imetje prepisala na mlajšega sina in njegovo ženo. Pogodba se lahko izpremeni le po sporazumu obeh strank. Če pa ni bila napravljena izročilna pogodba, ampak oporoka, lahko Vaša stariša vedno napravita novo oporoko, bodisi pisмено pri notarju ali pa tudi doma, bodisi ustmeno pred tremi pričami. S tem se prejšnja oporoka razveljavi.

Ali je mož plačnik za ženin dolgove (Trbovlje)

Vprašanje: Moja žena je izgubila neko pravdo, ali sem jaz plačnik za pravdne stroške?

Odgovor: Mož ni plačnik za dolgove svoje žene, razen za one, ki jih žena napravi za skupno gospodinjstvo.

Odskodnina za pogojeno pa ne izvršeno delo (Kočevje)

Vprašanje: Brezposelni strojnik se je pogodil z nekim podjetnikom za 10-dnevno delo. Ko bi že moral delo pričeti, pa mu je podjetnik javil, da ga ne rabi, ampak bo delo izvršil s svojimi dosedanjimi delavci. Ali je upravičen do odszkodnine?

Odgovor: Pogodba o delu je bila sklenjena. Ker je podjetnik od nje odstopil povsem neupravičeno, more strojnik zahtevati povračilo škode, ki jo ima radi odstopa, torej plačilo onega zaslužka, ki bi ga dobil, če bi delo izvršil.

Neplačano delo (Maribor).

Vprašanje: Moja sestra in brat sta delala več let na posestvu strica, ki jima je

Bolje, da premog zgori na prostem, kot v pečeh mrzlih stanovanj!

TPD je podnetila ogenj na nasipju, da uniči ostanke premoğa.

Pobiranje ostankov premoğa na rudniškem nasipu v Trbovljah tvori zadnje čase žalostno poglavje o socialnih odnošajih med Trboveljsko premoğokopno družbo in njenimi vpokojenci.

V Trbovljah je približno 500 vpokojencev Bratovske skladnice, med njimi vsaj 200 staroupokojencev, ki imajo po Din 3 mesečne pokojnine in mogoče po Din 150 do Din 225 določe. Novoupokojenci so v primeri z njimi na boljšem, saj dobe nekateri tudi po Din 600 mesečno kot odszkodnino za svoje težko delo v prid delničarjem TPD, ki so ga opravliali skoro 35 do 40 let.

Vsi ti vpokojenci so imeli pravico, da so si za svoje potrebe svobodno nabirali ostanke premoğa na rudniškem nasipu. Pozneje je bilo to nabiranje omejeno na osem optarnih košev mesečno in nato na štiri koše. Letos s 1. januarjem pa je ravnateljstvo TPD znižalo ta deputat na tri koše mesečno in vpokojenca, z izgovorom, da so nekateri vpokojenci premoğ prodajali.

Ta odredba TPD je težko pogodila vpokojence. Ne smemo pozabiti, da gre večji del njihovih pokojnin za stanarino, kajti stanovanja so v Trbovljah draga po Din 100 do 150 mesečno. Kar vpokojencu ostane od pokojnine, je za življenje premalo. Edino, kar bi še lahko imel, bi bila topla soba v mrzli zimi.

Toda z odredbo TPD so vpokojenci sredi zime ostali v mrzlih stanovanjih. Tri koše premoğa je premalo za en mesec.

Vpokojenci na tako hud udarec niso bili pripravljeni, saj niso mogli misliti, da bi družba izdala tako omejitvev, ko pa pobiranje premoğa na nasipu ne pomeni niti najmanjše

škode za njo. Kadar delajo, stresejo dnevno do 100 košev premoğa pomešanega med velikanskimi količinami zemlje in grušča po nasipu. Ta premoğ, ako se ga ne pobere, prične tleti in se uniči. Že marsikakšen vpokojenec se je pri nabiranju težko ponesrečil. N. pr.: Enemu se je vdrlo pod nogami, padel je v tlečo žerjavico in se je opeknel tako da je nad 3 mesece ležal v bolnici. — Žena nekega vpokojenca je zajela žerjavico v čevlje, da se je morala zdraviti dva meseca. Itd.

Toda tudi teğa, z življenjsko nevarnostjo zbranega premoğa TPD ne dovolji vpokojencem toliko, kolikor bi ga potrebovali.

Dne 5. februarja se je napolila deputacija teh revežev h g. generalnemu ravnatelju Skubicu v Ljubljano, ki jo je lepo sprejel in ko je slišal pritožbe, obljubil pomoč. Pomirjena je odšla deputacija domov.

Uspeh pa je bil obraten:

Lokalno je bilo razglašeno, da se deputat premoğa z nasipa končno veljavno določi na 3 koše mesečno.

Razen teğa so 20. februarja delavci dobili nalogo, da so obložili nasip z lesom, tako da se je raztrošeni premoğ še lažje sam vnel.

Pišemo o Ameriki, kjer kurijo s pšenico, o Braziliji, kjer mečejo kavo v morje, o ameriških farmarjih, ki požigajo bombažev nasade, pa se v naši ljubi domovini, v Trbovljah, godi isto s premoğom.

Stotine vpokojencev zmrzuje, ker nima kuriva, ne denarja, da si ga kupi, tisoči prezebajo, ker so brez posla in zaslužka, v Trbovljah pa rajše puste, da gori premoğ na prostem, kot pa v pečeh mrzlih stanovanj! Kaj pravite?

V ogledalu

Spreobrnjenje. »Slovenec« (št. 70) piše ob prihodu predsednika čehoslovaške republike dr. Beneša, tega zvestega čuvarja toplega ognja človečanske demokracije, da prihaja »v našo državo, ki prav tako z vso voljo teži po zgledu svoje velike zaveznice čimprej prekiniti z vsemi avtoritativnimi režimi ter postaviti vso oblast zopet tja, odkoder izvira nje božje poslanstvo, namreč na voljo naroda samega.« — Zelo lepo

povedano, kaj ne? Pa tudi zanimivo: doslej smo čitali v »Slovenec« vedno, da prihaja vsa oblast od Boga, torej od zgoraj, sedaj pa je tudi »Slovenec« istega mnenja z oznanjevalci »prevratnih idej«, da mora prihajati vsa oblast iz ljudstva in da je treba pomesti z avtoritativnimi režimi.

»Čajanka pri italijanskem generalnem konzulu.« »Slovenec« (št. 70) poroča: »Družaben dogodek prve vrste, ki mu je dalo poseben pečat ozračje priručnih odnošajev, ki se začenejo v splošno obojestransko dobro med Italijo in jugoslovansko državo, je bila čajanka, ki jo je priredil v soboto popoldne zastopnik italijanske kraljevine v Ljubljani, generalni konzul Umberto Natali, ki po pravici slovi v naši družbi po svoji izbrani ljubeznivosti in kateremu je stal ob strani njegov tako postrežljivi in skrbni gospod tajnik ter drugo uradništvo konzulata. Zbrani so bili toliko predstavniki ljubljanskega meščanstva, pa tudi iz drugih krajev Slovenije, da nam je mogoče navesti samo vrhove: gospoda bana s soprogo, gospoda knezoškofa (itd). Konverzacija, ki je že od samega začetka bila označena po nepristriljenosti one distingvirane domačnosti, ki so jo vsi takoj občutili v ozračju teğa doma in njegovega splošno visoko cenjenega gospodarja, se je razvila v čim toplejša čustva medsebojnega spoznavanja, izmenjave odkritih misli in koristnih pobud, ki izvirajo iz želje po onem sodelovanju in razumevanju na vseh poljih, ki je neobhodni pogoj za to, da se vsaj sosed, navezani drug na drugega, začnejo medseboj pravičneje ceniti in iskati tudi kulturne skupnosti v času, ko človeška družba vré v negotovosti in razdvojenosti. Ob razstanku je bilo vsem le žal kratkosti časa, ki jim je bil dan, da ga uživajo v ozračju najpristrilnejšega medsebojnega uvaževanja in duševne bliskosti, pa nege najlepših človeških in družabnih odnosov.«

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom t.l.t.o.l.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

VZAJEMNOST

Kranj

Občni zbor »Vzajemnosti« se je vršil dne 14. marca ob polnoštevilni udeležbi članstva. Vodil ga je s. Vehovec, ki je tudi podal predsedniško poročilo o delovanju društva v pretečenem letu. Podčrtal je položaj kranjskega delavstva po tekstilni stavki, ki se je iz raznih vzrokov docela odpovedalo vsakemu aktivnemu sodelovanju, kar je nezaželeno vplivalo na delavsko kulturno gibanje. Brez sodelovanja delavstva izobraževalno delo ne more uspevati. Po poročilih ostalih funkcionarjev je bila odboru izrečena razrešnica. V imenu Zveze »Vzajemnosti« je občni zbor pozdravil s. Štukelj, za stavbinca s. Škerbinc, za »Vzajemnost« Smednik s. Sever. S. Štukelj je obenem odgovoril tudi na razna vprašanja ter podčrtal težkoče, ki onemogočajo društvo delo, ki je začrtano v pravilih. Občni zbor je potekel v najlepšem redu, kar je dokaz, da je odbor delal z izkrenostjo za interes pokreta. Med članstvom in odborom naj tudi v bodoče vladati harmonija. To je predpogoj za razmah svobodnega in res demokratskega delavskega gibanja. Novi odbor je bil soglasno izvoljen in je sestavljen iz sledečih ss.: predsednik Bajd Karel, nam. Pravit Anton; tajnik Toplak Stanko, nam. Nartnik Anton; blagajnik Brezar Janez, namestnik Čretnik Anton; odbor: Vehovec Jakob, Hrovat Alojz, Maček Andrej, Mayer Josip, Japelj Anton, Seligo Rozika; kontrola: Kerč Franc, Škerbinc Danilo, Gregorič Valentin.

Zabukovca

Občni zbor »Vzajemnosti«, ki se je vršil dne 7. marca v prostorih s. Zupanca, je uspel prav lepo. Vodil je občni zbor predsednik s. Levstik. Navzoč je bil tudi zvezin tajnik s. Štukelj. Iz tajniškega poročila s. Zupanca II. je bilo razvidno, da je bilo delovanje društva zelo živahno. Dramski odsek je uprizoril 3 dramske predstave in jih tudi ponovil. Poleg teğa pa je sodeloval pri raznih manjših prireditvah. Moški zbor pevškega odseka je nastopil 12 krat, mešani zbor pa 8 krat. Samo predavanj žal nismo imeli več kot eno. Pa upamo, da se bo tudi to vprašanje uredilo. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči ss.: predsednik Vipotnik Albin, nam. Levstik Ernest; tajnik Zupanc Ivan II., nam. Šprajc Peter; blagajnik Zupanc Ivan I., nam. Lapajne Franc; odborniki Klemen Franc, Raček Pongrac, Raspotnik Avgust, Cilenšek Rudi, Špegu Ciril in Vipotnik Mici. Nadzorstvo: Košak Franc, Cestnik Miha, Zaže Franc. Članstvo, podpiraj novi odbor v njegovih stremeljenjih za dosego čim lepših uspehov pri oranju ledine na polju delavske izobrazbe!

Predavanje priredi »Vzajemnost« v nedeljo, dne 11. aprila ob 3. uri pop. v prostorih s. Zupanca v Megojnicah. Predava s. prof. Favi iz Ljubljane o »vloži delavstva v Evropi«. Vabimo delavstvo, da se teğa predavanja v čim večjem številu udeleži! Družnost! Odbor.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

IZJAVA.

Ker se širijo v zadnjem času govorice, da me je pustil s. Vidovič ob priliki stavke tekstilnih delavcev v Mariboru zapreti, izjavljam, da so take govorice brez vsake podlage in da ni zakrivil moje aratacije. Te govorice razširjajo neodgovorni ljudje.

Medjeral Mato.

ZAHVALA.

Podpisana Palatinus Marija se najiskrenejše zahvaljujem, kakor tudi v imenu svojih otrok, vsemu delavstvu tovarne Remec in Co. na Duplici in vsem drugim, ki so mi priskočili na pomoč ob priliki prebride izgube mojega nepozabnega soproga Palatinus Franceta. Posebno se zahvaljujem gasilski četi na Duplici za pomoč in spremstvo, delav. pevskemu društvu »Planinka« za ganljive žalostinke, darovalcem cvetja in vencov ter vsem, ki so mojega ljubljenejšega soproga in očeta mojih otrok spremili na njegovi zadnji poti.

Kamnik-Duplica, dne 30. marca 1937.

Palatinus Marija.

ŠKROPILNI VOZ

za ceste (nov ali rabljen za konjske vprege) namerava nabaviti občina Studenci pri Mariboru. Ponudbe je vložiti do 10. aprila 1937.

Občinska uprava.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnje v Mariboru. Telefon št. 2324